

การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนา
ทักษะในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนดรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน
(บ้านสวนตาล)*

THE DEVELOPMENT OF SUPERVISION MODEL BY USING THE
PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY TO PROMOTE ACTIVE
LEARNING MANAGEMENT TO DEVELOP SKILLS IN 21st CENTURY OF
DAROONWITTAYA SCHOOL

นาวพรรณ อินตะวงศ์

Nawaphan Intawong

โรงเรียนดรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล)

Daroonwittaya Tedsaban Muangnan (Bansuantan) School Thailand

E-mail: intawong.nawaphan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศฯ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศฯ และ 4) ประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศฯ ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 8 คนผู้บริหาร 2 คน ครู 22 คน นักเรียน 67 คน ของโรงเรียนดรุณวิทยาฯ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่ม แบบประเมิน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำข้อมูลจากการศึกษามา พัฒนารูปแบบการนิเทศฯ นำไปทดลองใช้ เก็บข้อมูลและสรุปผลโดยการวิเคราะห์ทางสถิติ และการวิเคราะห์เนื้อหาสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ผลการวิจัย พบว่า 1) โรงเรียนดรุณวิทยาฯ มีการปฏิบัติปัจจุบัน โดยรวมในระดับน้อย และมีความต้องการพัฒนาโดยรวมในระดับมากที่สุด 2) ได้รูปแบบการนิเทศฯ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 5D ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูล การ

* Received December 17, 2021; Revised January 24, 2022; Accepted February 26, 2022

ออกแบบ การนิเทศเชิงลึก การประเมินผลและรายงาน และการพัฒนา 4) แผนการดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมินผล และ 6) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 3) ผลการใช้รูปแบบ การนิเทศ ฯ พบว่า 1) ครูมีความสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการใช้รูปแบบฯ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบฯ 2) นักเรียนมีทักษะการคิดในระดับมาก ทักษะการแก้ปัญหาในระดับมาก และทักษะการใช้เทคโนโลยีในระดับมากที่สุด 3) ครูมีคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมในระดับมากและ 4) ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศฯ โดยรวมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศ, ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, ทักษะในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this study were: 1) to study the information for developing Supervision Model by using the Professional Learning Community to promote active learning management to develop skills in 21st century 2) to develop the Supervision Model 3) to study the effect of using Supervision Model 4) to study the satisfaction of teachers toward Supervision Model. The research design of this study was Research and Development. The target population included 8 educational experts, 2 school principals, 22 teachers and 67 students of Daroonwittaya School, drawn by purposive sampling. Research instruments included questionnaire, interview, workshop, focus group discussion, evaluation form. The data were collected by using study documents for developing a model of Supervision Model and implementation of Supervision Model. The collected data were analyzed by using statistics and analytical induction. Statistics used for data analysis included Content Validity, Percentage, Mean, Standard Deviation, and Cronbach's Alpha. The research findings were as follows: 1) The current operation of active learning and teacher development was at low level in overall, and the need of development was at highest level. 2) The result of the development of Supervision Model consisting of 6 major elements as following; (i) Principle of model, (ii) Purpose of model, (iii) System and Mechanism of 5D Model consisting of 5 stages; comprised of Data analysis, Design, Deep supervision, Definite assessment and Report, Development, (iv) Operation plan, (v) Evaluation guide, (vi) Condition of application. 3) The effect of using

Supervision Model found that (i) all Daroonwittaya School's teachers were enhanced the active learning management competence of Supervision Model in higher level than before, (ii) student's thinking skills were rated at high level, student's problem solving skills were rated at highest level, student's technology skills were rated at highest level, (iii) teachers' characteristics of being a Professional Learning Community was at high level. 4) Teachers were satisfied with the Supervision Model at highest level in overall.

Keywords Supervision Model, Professional Learning community, Active Learning, Skills in 21st Century

บทนำ

หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาประสบผลสำเร็จมากที่สุด คือ ครู เพราะครูเป็นกลไกด่านหน้าในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) จึงเป็นความพยายามที่จะแก้ปัญหาในด้านการพัฒนาคุณภาพครูเพื่อให้ครูมีสมรรถนะเพียงพอที่จะพัฒนาคุณภาพเด็กไทยยุคใหม่ การพัฒนาครูจึงเป็นทั้งพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพครูและพัฒนาผู้เรียนไปในเวลาเดียวกัน การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ครูต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกันได้หลายวิชา เชื่อมโยงความรู้กับความคิด จินตนาการ ให้เกิดเป็นรูปธรรมได้ มีคุณธรรม จริยธรรม โดยการเปลี่ยนจากครูผู้สอนมาเป็นพี่เลี้ยง (Coach) และปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแบบเชิงรุก (Active Learning) โดยเปลี่ยนจาก Passive Learning เป็น Active Learning เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้ (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2559) การพัฒนาครูให้มีความรู้ทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 นั้น การนิเทศก็เป็นกระบวนการพัฒนาครูที่มุ่งให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือเพื่อนร่วมงาน หากใช้การนิเทศผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ก็จะช่วยให้ครูมีวิธีสอนที่หลากหลาย เกิดการเรียนรู้จากการร่วมกันคิดร่วมกันทำ เพื่อช่วยกันค้นหาวิธีการใหม่ที่ต่างไปจากเดิม

ที่ผ่านมาการสอนครูส่วนใหญ่ยังสอนแบบเน้นการบรรยายมุ่งสอนเนื้อหามากกว่ากระบวนการ ไม่ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย หรือข้อมูลที่มาจากชีวิตจริงและประสบการณ์เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ส่วนใหญ่ครูยกตัวอย่างจากตำรา ขาดการแปลงเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม และสภาพจริงทำ

ให้ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับชีวิตจริงได้ ขาดการพัฒนาวิธีสอนและเทคนิคที่ช่วยให้นักเรียนสนใจใฝ่รู้ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจในการเรียนรวมทั้งไม่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552); (ขวัญหญิง ทิพแก้ว และคณะ, 2555)

โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) ก็ประสบปัญหา ครูผู้สอนยังมีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ไม่หลากหลายเพียงพอที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามจุดเน้นของสถานศึกษาที่ปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2561-2565 ที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการใช้เทคโนโลยี (โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล), 2561) แม้ว่าโรงเรียนมีระบบการพัฒนาครู และมีการนิเทศการจัดการเรียนรู้แต่ไม่มีรูปแบบการนิเทศที่เป็นระบบและบูรณาการเชื่อมโยงกับกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) จึงทำให้ครูยังไม่สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้

ผู้ศึกษาในฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาได้พัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาครูให้เพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเรียนรู้เป็นครูเชิงรุก (Active Teacher) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และมีลักษณะเป็น (Active Learner) บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาและเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล)

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

- 3.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูโรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) ระหว่างก่อนและหลังใช้รูปแบบการนิเทศฯ

- 3.2 เพื่อศึกษาทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการคิด (Thinking

Skills) การแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) และการใช้เทคโนโลยี (Technology Skills) ของนักเรียนโรงเรียนตรุนวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล)

3.3 เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนตรุนวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) หลังการใช้รูปแบบการนิเทศฯ

4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูโรงเรียนตรุนวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศฯ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ด้วยการศึกษทั้งวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) และวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ปีการศึกษา 2562 รวม 24 คน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา นิเทศการสอน ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวม 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ
 - 1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 กำหนดรายละเอียดของข้อคำถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ระดับการปฏิบัติปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้และระดับความต้องการพัฒนา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาครู
 - ตอนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

1.3 นำแบบสอบถามไปใช้กับครูโรงเรียนสามัคคีวิทยาจารย์ 26 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา(α) ของครอนบาค

1.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อยืนยันความถูกต้อง เหมาะสม ของกรอบแนวคิด และรายละเอียดของรูปแบบ

2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดประเด็นของข้อคำถาม

2.2 จัดทำรายละเอียดประเด็นการสัมภาษณ์ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และพิจารณาที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการพิจารณาผ่านเกณฑ์ทุกประเด็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ให้ผู้บริหารและครู โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) ตอบแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ แล้วสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบฯ

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับกรอบแนวคิดของรูปแบบการนิเทศฯ

4. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจัดทำกรอบแนวคิดของรูปแบบการนิเทศฯ

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนตรุณวิทยาฯ ปีการศึกษา 2562 รวม 24 คน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
3. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนสามัคคีวิทยาการฯ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 26 คน เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบก่อนใช้จริง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ

1.2 จัดทำรายละเอียดวาระการประชุมพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ แล้วนำประเด็นที่ได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

1.3 ปรับปรุงแก้ไขวาระการประชุมตามข้อเสนอแนะแล้วดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดประเด็นของข้อคำถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

2.2 จัดทำรายละเอียดประเด็นการสนทนากลุ่ม แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.3 ปรับปรุงแก้ไขประเด็นการสนทนาตามข้อเสนอแนะแล้วดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

3. คู่มือรูปแบบการนิเทศฯ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เพื่อร่วมกันพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ พร้อมจัดทำแผนการดำเนินงาน

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการประชุม มาปรับปรุงร่างรูปแบบการนิเทศฯ และจัดทำรายละเอียดของแผนการดำเนินงานให้มีความสมบูรณ์

3.4 นำคู่มือรูปแบบการนิเทศฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผลการประเมิน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57

3.5 ดำเนินการปรับปรุงแผนการดำเนินงานรูปแบบการนิเทศฯ นำรูปแบบไปทดลองใช้

4. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศฯ

4.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 จัดทำรายละเอียดแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และพิจารณาข้อคำถามที่ใช้ได้ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการพิจารณาผ่านเกณฑ์ทุกข้อคำถาม

4.3 ดำเนินการปรับปรุงแผนการดำเนินงานรูปแบบการนิเทศฯ แล้วจัดพิมพ์แผนพร้อมคู่มือรูปแบบการนิเทศฯ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้และติดตามผลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารและ ครูโรงเรียนตรุนวิทยาฯ เพื่อร่วมกันพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ

2. นำผลการประชุมเชิงปฏิบัติการมาจัดทำรายละเอียด ร่างรูปแบบการนิเทศฯ ตามองค์ประกอบ

3. จัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบฯ

4. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยกลุ่มทดลองใช้รูปแบบการนิเทศฯ

ขั้นที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศฯ

กลุ่มเป้าหมาย

1. ครูโรงเรียนตรุณวิทยา ฯ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 22 คน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2563 รวม 67 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สร้างแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 14

ข้อ

1.3 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ

5 ท่าน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อ อยู่ระหว่าง .60 - 1.00

1.4 จัดพิมพ์แบบประเมินความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ฉบับสมบูรณ์

2. แบบประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน

2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 เขียนรายละเอียดรายการประเมินพร้อมกับเกณฑ์การประเมินทักษะใน

ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ได้แก่ 1) ทักษะการคิด (Thinking Skills) 2) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) และ

3) ทักษะการใช้เทคโนโลยี (Technology Skills) ทักษะละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 15 ข้อ

2.3 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ

5 ท่าน โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้ง 15 ข้อ อยู่ระหว่าง .60 - 1.00

2.4 จัดพิมพ์แบบประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ฉบับสมบูรณ์

3. แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัย

3.2 เขียนนิยามปฏิบัติการที่เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้

ทางวิชาชีพ

3.3 เขียนรายละเอียดรายการประเมินพร้อมกับเกณฑ์การประเมิน

คุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้ง 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 25 ข้อ

3.4 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบประเมิน จำนวน 25 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อ อยู่ระหว่าง .60 - 1.00

3.5 นำแบบประเมินให้ครูสามัคคีวิทยาคารฯ 26 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α) ของครอนบาค พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.8104

3.6 จัดพิมพ์แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการนิเทศฯ ดำเนินการศึกษาตามรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ที่ใช้แบบแผนการทดลองหนึ่งกลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Groups Pretest - Posttest Design) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประเมินความสามารถของครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนใช้รูปแบบการนิเทศฯ
2. ดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศฯ
3. ดำเนินการประเมิน 3 ด้าน 1) ความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังใช้รูปแบบการนิเทศฯ 2) ทักษะที่ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน และ 3) คุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ขั้นที่ 4 การศึกษาความพึงพอใจของครูโรงเรียนตรุนวิทยาฯ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศฯ

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนโรงเรียนตรุนวิทยาฯ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 22 คน
การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินความพึงพอใจของครูโรงเรียนตรุนวิทยาฯ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศฯ
 - 1.1 ศึกษาทฤษฎี นิยาม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 เขียนรายละเอียดรายการประเมินพร้อมกับเกณฑ์การประเมินความพึงพอใจ ได้แก่ ด้านการเตรียมพร้อมในการนิเทศ การดำเนินการนิเทศ และผลสำเร็จจากการนิเทศ ด้านละ 5 ข้อ รวม 15 ข้อ
 - 1.3 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบประเมิน จำนวน 15 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้ออยู่ระหว่าง .60 - 1.00

1.4 นำแบบประเมินไปใช้กับครูโรงเรียนสามัคคีวิทยาการ ฯ 26 คน เพื่อประเมินหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α) ของครอนบาค พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.8262

1.6 จัดพิมพ์แบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศฯ ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้บริหารและครู โรงเรียนตรุณวิทยาฯ ใช้รูปแบบการนิเทศฯ
2. ดำเนินการประเมินความพึงพอใจของครูโรงเรียนตรุณวิทยา ฯ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยทั้ง 4 ขั้นตอนใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยวิธีการดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและแบบประเมินวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ โดยมีการให้คะแนนและโดยกำหนดค่าเฉลี่ยไว้ 5 ระดับ ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ของบุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบ แบบสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) มีระดับการปฏิบัติปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และด้านการพัฒนาครู โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.27$, S.D.=0.43) และมีความต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D.=0.50) ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้นำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบฯ ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ผู้ศึกษาสังเคราะห์ขึ้น และมีความเห็นเพิ่มเติมในการนำไปจัดทำกรอบแนวคิดเพื่อจัดทำร่างรูปแบบการนิเทศฯ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ ได้รูปแบบการนิเทศฯ 6 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 หลักการของรูปแบบ

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

2.3 ระบบและกลไกของรูปแบบ 5D Model ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ขั้นที่ 3 การนิเทศเชิงลึก (Deep supervision) ขั้นที่ 4 การประเมินผลและรายงาน (Definite Assessment & Report) และขั้นที่ 5 การพัฒนา (Development) โดยมีกลไกของรูปแบบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้ให้คำชี้แนะ และด้านครูผู้รับการนิเทศ

2.4 แผนการดำเนินงานของรูปแบบ มีแผนการดำเนินงาน 5 แผน ประกอบด้วย แผนปฏิบัติการที่ 1 เตรียมความพร้อมด้านชุมชนการเรียนรู้ของครู แผนปฏิบัติการที่ 2 เตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ แผนปฏิบัติการที่ 3 การสังเกตชั้นเรียนและให้คำชี้แนะเชิงบวก แผนปฏิบัติการที่ 4 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แผนปฏิบัติการที่ 5 ประเมินและพัฒนาการเรียนรู้

2.5 แนวทางการประเมินผล มีการประเมินความสามารถด้านการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 1) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ 2) การประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน

2.6 เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 1) ระดับสถานศึกษา (School Level) และระดับกลุ่มเครือข่าย (Network Level) ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และภายนอกโรงเรียน

3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศฯ พบว่า 1) ครูที่ได้รับการนิเทศฯ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการใช้รูปแบบการนิเทศฯ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศฯ 2) นักเรียนมีทักษะการคิดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D.=0.53) ทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. =0.54) และทักษะการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. =0.55) และ 3) ครูโรงเรียนตรุณวิทยาฯ มีคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D.=0.60)

4. ครูโรงเรียนตรุณวิทยาฯ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการส่งเสริมการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.=0.50)

อภิปรายผล

1. โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) มีระดับการปฏิบัติปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และด้านการพัฒนาครู โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.27$, S.D.=0.43) และมีความต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณารายการที่มีความต้องการสูงที่สุดด้านการจัดการเรียนรู้ คือ

นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้ที่เรียนกับความรู้ศาสตร์อื่นที่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านการพัฒนาครู คือ โรงเรียนมีรูปแบบวิธีการ/กระบวนการพัฒนาครูที่เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ผู้ศึกษาจึงเสนอกรอบแนวคิดการนิเทศที่มุ่งพัฒนาครูให้มีความสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อครูทั้งด้านการพัฒนาวิชาชีพและการพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากการสร้างชุมชนการเรียนรู้จะทำให้เกิดสายสัมพันธ์อันดี ความเอื้ออาทรระหว่างนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชน ในระหว่างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันแก้ปัญหาและการพัฒนา นักเรียน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาคุณภาพนักเรียน สอดคล้องกับ Sergiovanni ที่กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้สามารถค้นพบอำนาจเชิงคุณธรรม (Moral Authority) ที่เกิดจากค่านิยมร่วมของชุมชนนั้น โดยมีค่านิยมร่วมเบื้องต้นที่ควรมุ่งเน้นก็คือ การเรียนรู้ของนักเรียนนั่นเอง ส่วนชุมชนโดยรวมก็ควรเป็นชุมชนของผู้เรียนรู้ของทุกคน โดยทั้งครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนสมาชิกของชุมชนทุกคน ต้องเป็นผู้ที่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องถึงวิธีการที่ตนจะให้บริการและการดูแลบุคคลอื่นที่อยู่ในชุมชนแห่งความเอื้ออาทร รวมทั้งสมาชิกทุกคนจะต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาตนเองให้เพิ่มความเป็นครู เป็นผู้บริหาร เป็นผู้ปกครอง และเป็นสมาชิกของชุมชนที่ดีขึ้นกว่าเดิม กลุ่มคนเหล่านี้ต้องร่วมกันแสวงหาแนวทางเพื่อปรับปรุงเงื่อนไขของการเรียนรู้ การทำงาน การบริหารจัดการ และการสร้างความเอื้ออาทร (Sergiovanni, T., 1994)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ ได้รูปแบบการนิเทศฯ 5D Model มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 5D Model ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) 2) การออกแบบ (Design) 3) การนิเทศเชิงลึก (Deep Supervision) 4) การประเมินผลและรายงาน (Definite Assessment & Report) และ 5) การพัฒนา (Development) 4) แผนการดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมินผล และ 6) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ผู้ศึกษาจึงสามารถอภิปรายถึงเหตุผลที่ทำให้รูปแบบการนิเทศฯ ที่พัฒนาขึ้น ผู้ศึกษาได้เริ่มต้นจากการกำหนดหลักการของรูปแบบ ให้มีกรอบแนวคิดที่ชัดเจน แล้วดำเนินการออกแบบส่วนต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของรูปแบบ แล้วทดลองนำไปใช้จัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ทำให้มั่นใจได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นสามารถพัฒนาผู้เรียนได้จริง อีกทั้งมีการพัฒนาระบบการนิเทศฯ ภายในร่วมกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้กลุ่มของครูมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกันในการทำงาน เริ่มต้นการทำงานโดยวางเป้าหมายร่วมกัน เช่น การแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอน สื่อ

และแหล่งเรียนรู้ ส่งผลทำให้ครูผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำกรออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพราะการพัฒนาบุคลากรที่จะมีผลการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาภายใต้หลักการมีส่วนร่วม ให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ จะทำให้ทุกคนร่วมกันรักษาระบบงานที่ช่วยกันสร้างชิ้นนั้นไว้อย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับแนวคิดของเกลทเทอร์น และฟอกซ์ (Glatthorn A.A. Fox L.E., 1996) ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรต้องทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ตลอดจนครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาและได้รับการเสริมแรง แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการสะท้อนการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสิ่งที่มีผลกระทบกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนและสมาชิกในกลุ่มร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจเลือกแนวทาง โดยวางแผนร่วมกันทำงานทั้งผู้บริหาร ครูและศึกษานิเทศก์ เป็นการวางเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้รูปแบบการนิเทศ 5D โมเดล เป็นการพัฒนาระบบการนิเทศที่เข้าไปหนุนเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูและกระบวนการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จะทำให้การพัฒนาการศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปทั้งระบบอย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ส่งผลให้โรงเรียนสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ได้รับคัดเลือกเป็นสถานศึกษาที่มีนวัตกรรมการนิเทศติดตามและประเมินผล ระดับภาค จากศึกษาธิการภาค 16 ตามโครงการ Innovation for Thai Education ปีการศึกษา 2464 จึงนับได้ว่าเป็นรูปแบบการนิเทศฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในสถานศึกษา

3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศฯ พบว่า

3.1 ครูที่ได้รับการนิเทศฯ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการใช้รูปแบบการนิเทศฯ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศฯ แสดงว่าการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนครูและผู้บริหารจนเกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถออกแบบจัดทำแผนการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ใช้สื่อเทคโนโลยีและวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูหลังการใช้รูปแบบการนิเทศฯ สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการนิเทศฯ สอดคล้องกับสุรัชดา ภูรับพา ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าผลการใช้รูปแบบ ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการส่งเสริมสูงกว่าก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (สุรัชดา ภูรับพา, 2564)

3.2 นักเรียนมีทักษะทักษะด้านการคิด ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับมากขึ้นไปซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 ด้าน หากพิจารณาราย

ด้านพบว่าทักษะการใช้เทคโนโลยีอยู่ระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะการใช้เทคโนโลยีอยู่ในชีวิตประจำวันที่นักเรียนได้ใช้เป็นประจำ เนื่องจากโรงเรียนกำหนดนโยบาย Daroon Smart School ที่สอดคล้องกับนโยบายนานเมืองอัจฉริยะ (Nan Smart City) โดยมีโครงการกิจกรรมรองรับ เช่น โครงการจัดหาอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ แท็บเล็ต สมาร์ททีวี สำหรับทุกห้องเรียน โครงการปรับปรุงระบบอินเทอร์เน็ต โครงการศูนย์การเรียนรู้ Coding และกิจกรรม Daroon Smart Farming เป็นต้น จึงทำให้นักเรียนมีโอกาสใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 โรงเรียนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ (Online) โรงเรียนจึงส่งเสริมทั้งครูและนักเรียนให้มีทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่มีข้อเสนอให้สถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤตควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความฉลาดรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยี (Digital Literacy) เพื่อการแสวงหาความรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ในขณะที่ทักษะด้านการคิดและทักษะด้านการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ โรงเรียนเน้นส่งเสริมครูให้จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) โดยใช้วิธีสอนแบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) จึงทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดและการแก้ปัญหา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) สอดคล้องกับไพศาล สุวรรณน้อย ที่กล่าวว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทของการเรียนรู้ (Learning Context) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา อย่างไรก็ตามโรงเรียนจำเป็นต้องส่งเสริมครูให้จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายรูปแบบต่อไป (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2562) เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นให้เป็นอยู่คงทนในตัวนักเรียน เพราะการสร้างทักษะให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนต้องใช้ระยะเวลานานในการฝึกฝนและเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้มีความสำคัญในการออกแบบความรู้ใหม่เพื่อให้นักเรียนมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์สำหรับโลกในอนาคต ในปี 2040 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

3.3 ครูโรงเรียนตรุนวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) มีคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.60) แสดงว่า กระบวนการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่เน้นให้มีเป้าหมายร่วมกัน พัฒนาและเรียนรู้เป็นทีม และเน้นสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้กับบุคลากร สามารถส่งเสริมให้เกิดชุมชนของการทำงานได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับวิลเลียมสัน (Williamson, E.G., 1950) ที่กล่าวว่า

มนุษย์มีสติปัญญาและเหตุผลมีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเองได้แต่การที่จะพัฒนาได้นั้น ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น โดยเฉพาะสังคมแวดล้อมที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นจะทำให้มองเห็นและรู้จักตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ความสนใจค่านิยมและทัศนคติความต้องการและเป้าหมาย ในขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้จากผู้อื่น ได้รับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการที่จะจัดการแก้ไขทั้งทางตรงและทางอ้อม อีกทั้งความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตรุณวิทยาฯ มีลักษณะของการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทุกคนมีบทบาทเป็นผู้นำผู้ตามในกระบวนการ PLC ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ประยุกต์ใช้ความรู้ สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยบรรยากาศการเป็นกัลยาณมิตรและมีการนำผลการประเมินมาสะท้อนคิดร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างจริงจัง สอดคล้องกับแนวคิดฮอร์ดและโทเบีย (Hord, S.M. & E.F. Tobia, 2012) ที่ได้วิเคราะห์รูปแบบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ

1) กำหนดค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม การร่วมมือกัน โดยครู ผู้บริหาร นักการศึกษา ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยกำหนดความคาดหวังของหน่วยงาน 2) ภาวะผู้นำร่วม ผู้บริหารกระมีการกระจายอำนาจ โดยให้ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้นำต้องสร้างความเชื่อมั่นสนับสนุน การมีส่วนร่วมการทำงานหลักเลี้ยงการใช้อำนาจ 3) มุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ ครูผู้สอนทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อที่จะได้ความรู้ใหม่ ร่วมกันพัฒนางานเพื่อแก้ไขปัญหาโดยแนวทางการทำงานจะเป็นความร่วมมือของครู 4) ช่วยเหลือและสนับสนุนตามเงื่อนไข เป็นเงื่อนไขของความสัมพันธ์ และเงื่อนไขทางสภาพ เงื่อนไขของความสัมพันธ์ หมายถึง การที่บุคคลส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกัน เงื่อนไขทางกายภาพ หมายถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การวางแผนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน การสังเกตห้องเรียน 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิธีปฏิบัติที่ดี โดยครูสามารถและเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการก็โดยเชิญเพื่อนไปร่วมกิจกรรมที่ตนเองได้จัดทำขึ้น เป็นทางการก็โดยเชิญชวนเพื่อนไปสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสังเกตบทเรียนจากการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งข้อเสนอแนะจากการศึกษาชั้นเรียน

4. ครูโรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.=0.50) แสดงว่า ผู้บริหารมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อรูปแบบการนิเทศอย่างทั่วถึง วางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ครูผู้สอนสามารถเรียนรู้และศึกษาวิธีการดำเนินงานได้ด้วยตนเอง มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรูปแบบการนิเทศที่ใช้กระบวนการ PLC ทำให้ครูสื่อสารกันเชิงบวกมากขึ้น การให้คำชี้แนะของเพื่อนครูทำให้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันจึงทำให้มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศฯ สอดคล้องกับงานวิจัยสุรชดา ภูรับพา ที่พบว่าครูมีความพึงพอใจต่อการ

พัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการในระดับมาก (สุรัชดา ภูริพา, 2564) และโรบินสัน (Robinson, S.G., 2000) ที่พบว่าครูความพึงพอใจในการนิเทศภายในแบบคลินิก ในการดูแล และกระตุ้นให้ครูปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการนิเทศเป็นการกระตุ้นให้การทำงานประสบผลสำเร็จโดยผ่านตัวกลางหรือบุคคลอื่น เช่น ครู ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอีกต่อหนึ่ง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ทำให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงขึ้น นักเรียนมีทักษะการคิด การแก้ปัญหาและการใช้เทคโนโลยีในระดับดีขึ้นไป ส่งผลให้ครูมีคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก และครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด **ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** ในการนำผลการวิจัยไปใช้ควรคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของครูผู้รับการนิเทศและควรชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจแนวคิดและหลักการของการนิเทศอย่างถ่องแท้ เพื่อให้เกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนต้องจัดการเรียนรู้ทั้ง On-site Online On-Hand On-demand ผู้บริหารควรปรับรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งปรับวิธีการวัดผลประเมินผลให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการเรียนรู้ โรงเรียนควรเตรียมการในการจัดงบประมาณสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ รวมทั้งให้ความรู้สร้างความตระหนักแก่ผู้ปกครองในการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนออนไลน์ของนักเรียน เพื่ออุดช่องโหว่ของการเข้าถึงการเรียนรู้เพื่อให้ความเท่าเทียมกันให้มากที่สุด **ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนด้วยแนวคิดการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มโรงเรียน โดยขยายเครือข่ายการเรียนรู้ในลักษณะของแม่ข่ายการพัฒนาให้มีการเรียนรู้ และใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Glatthorn A. A. Fox L. E. (1996). Quality Teaching Through Professional Development. California: Corwin Press, Inc.
- Hord, S.M. & E.F. Tobia. (2012). Reclaiming Our Teaching Profession: The Power of Educators Learning in Community. New York: Teachers College Press.

- Robinson, S. G. (2000). Teacher Job Satisfaction and Levels of Clinical Supervision in Elementary Schools. Ph.D. Dissertation The University of Southern Mississippi. Retrieved November 19, 2020, from <http://search.proquest.com/dissertations/docview/304626407?accountid=31098>.
- Sergiovanni, T. (1994). Building community in schools. San Francisco: Jossey Bass.
- Williamson, E.G. (1950). How to Counsel Student. New York: Mcgraw –Hill Book.
- ขวัญหญิง ทิพแก้ว และคณะ. (2555). การสอนและการเรียนรู้ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง. วารสารปาริชาติ, 25(3), 75-84.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2559). การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2562). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL). เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนาการเรียนการสอน สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. เรียกใช้เมื่อ 12 ธันวาคม 2562 จาก <http://ph.kku.ac.th/thai/images/file/km/pbl-he-58-1.pdf>
- โรงเรียนद्रณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล). (2561). แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2561-2565. น่าน: โรงเรียนดรณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน(บ้านสวนตาล).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดวี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). ข้อเสนอระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตในปี 2040. กรุงเทพมหานคร: อีเลฟเว่น สตาร์ อินเตอร์เทรด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุรัชดา ภูรับพา. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8(6), 222-237.